

Kasper Jørgensen

Nedsat syn knyttet til risiko for demens

Aldersbetinget svækkelse af synet blandt midaldrende og ældre er associeret med markant øget risiko for senere udvikling af demens. Det viser tre sammenfattende analyser af en stor mængde observationsstudier med mere end 50 millioner deltagere.



I 2020 udgav den såkaldte *Lancet*-kommission sin anden udgave af en meget omtalt rapport om forebyggelse og behandling af demens. Rapporten gennemgik blandt andet 12 modificerbare risikofaktor for demens, hvoraf aldersrelateret høretab noget overraskende blev udpeget som en af de væsentligste.

Det har ført til spekulationer om, hvorvidt nedsat syn også kunne udgøre en risikofaktor, men *Lancet*-rapporten beskæftigede sig ikke med svækkelse af synet som risikofaktor, idet man på daværende tidspunkt ikke havde tilstrækkeligt overblik over forskningen.

Det er der rådet bud på i mellemtiden. I 2021 blev der publiceret ikke mindre end tre meta-analyser – det vil sige analyser, der sammenfatter resultaterne på tværs af observationsstudier - vedrørende sammenhængen mellem aldersrelateret synssvækkelse og risiko for kognitiv svækkelse eller demens.

Tre meta-analyser

Ifølge en meta-analyse foretaget af en gruppe kinesiske oftalmologer er nedsat syn associeret med 35 % øget risiko for kognitiv svækkelse (relativ risiko 1,35; 95% konfidensinterval 1,28 til 1,41) og 47 % øget risiko for demens (relativ



risiko 1,47; 95% konfidensinterval 1,36 til 1,60). Der indgik 14 prospektive kohortestudier med mere end 6 millioner deltagere i meta-analysen.

Nogenlunde tilsvarende fandt en meta-analyse foretaget af tyske og engelske forskere, at nedsat syn associeret med 38 % øget risiko for kognitiv svækkelse (risiko ratio 1,38; 95% konfidensinterval 1,19 til 1,59).

Med hensyn til specifikke øjensygdomme fandt forskerne, at katarakt (grå stær) associeret med 17 % øget risiko for demens, mens diabetisk retinopati (øjensygdom med forsnævninger i øjets blodkar) er associeret med 34 % øget risiko for demens.

Der sås til gengæld ingen forbindelse mellem demensrisiko og sygdomme som glaukom (grøn stær) eller makuladegeneration (ændringer i nethinden, der svækker det skarpe syn).

I følge en tredje meta-analyse udarbejdet af forskere fra blandt andet Singapore har personer med nedsat syn omkring 66 % øget risiko for kognitiv svækkelse (odds ratio 1,66; 95% konfidensinterval 1,28 til 1,41) og mere end fordoblet risiko for udvikling af demens (odds ratio 2,09; 95% konfidensinterval 1,37 til 3,21). I denne meta-analyse indgik ikke mindre end 40 observationsstudier med knap 48 millioner deltagere.

Sammenfattende understøtter de tre meta-analyser, at synsnedsættelse med stor sandsynlighed udgør en væsentlig risikofaktor for demens.

Den første rapport fra Lancet-kommissionen kom i 2017, mens den anden som nævnt blev udgivet i 2020. Næste gang rapporten bliver opdateret, må det forventes, at den vil inkludere den ny viden om aldersrelateret svækkelse af synet som risikofaktor for demens.

Både syns- og hørenedsættelse

Hvis nedsat syn og nedsat hørelse hver for sig udgør risikofaktorer for demens, hvordan stiller det så ældre mennesker, der både har svækket syn og hørelse?

En forskergruppe fra Baltimore har undersøgt sammenhængen mellem syn, hørelse og risiko for udvikling af demens igennem en periode på syv år blandt godt 7.500 personer fra 65-års alderen og opefter.

Ved studiets start oplevede 5,4 % af deltagerne isoleret synsnedsættelse, 19 % klagede over isoleret hørenedsættelse mens 3,1 % havde problemer med både syn og hørelse.

Risikoen for at få en demensdiagnose i løbet af de næste syv år var ca. 40 % øget for deltagere med nedsat syn, omkring 9 % øget for deltagere med nedsat hørelse og rundt regnet 50 % øget for deltagere med svækkelse af begge sanser.

Shang X, Zhu Z, Wang W, Ha J, He M. The Association between Vision Impairment and Incidence of Dementia and Cognitive Impairment: A Systematic Review and Meta-analysis. *Ophthalmology*. 2021;128(8):1135-49.

[PubMed](#)

Kuzma E, Littlejohns TJ, Khawaja AP, Llewellyn DJ, Ukoumunne OC, Thiem U. Visual Impairment, Eye Diseases, and Dementia Risk: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Journal of Alzheimer's disease : JAD*. 2021;83(3):1073-87.

[PubMed](#)

Vu TA, Fenwick EK, Gan ATL, Man REK, Tan BKJ, Gupta P, et al. The Bidirectional Relationship between Vision and Cognition: A Systematic Review and Meta-analysis. *Ophthalmology*. 2021;128(7):981-92

[PubMed](#)

Livingston G, Huntley J, Sommerlad A, Ames D, Ballard C, Banerjee S, et al. Dementia prevention, intervention, and care: 2020 report of the Lancet Commission. *Lancet*. 2020;396(10248):413-46.

[PubMed](#)

Kuo PL, Huang AR, Ehrlich JR, Kasper J, Lin FR, McKee MM, et al. Prevalence of Concurrent Functional Vision and Hearing Impairment and Association With Dementia in Community-Dwelling Medicare Beneficiaries. *JAMA Netw Open*. 2021;4(3):e211558.

[PubMed](#)

Can Preserving Vision and Hearing Prevent Dementia? *Alzforum* 15. Marts 2022

[Alzforum](#)

Oprettet: 19. april 2022